De verborgen kosten van onvoldoende datavolwassenheid

Hoe data governance organisaties sneller, betrouwbaarder en efficiënter maakt.

duxgroup.nl

september 2026

Data is belangrijker dan ooit

Data is voor veel organisaties uitgegroeid tot een strategisch bedrijfsmiddel. Bestuurders nemen besluiten op basis van dashboards en rapportages, organisaties investeren in kunstmatige intelligentie en dataplatformen, en bedrijfsprocessen worden steeds afhankelijker van betrouwbare gegevens. Tegelijkertijd groeit ook de complexiteit. Applicaties worden gekoppeld, het aantal databronnen neemt toe en wet- en regelgeving stelt steeds hogere eisen aan herleidbaarheid, privacy en archivering.

Veel organisaties ervaren dezelfde problemen

Waarom grip op data steeds moeilijker wordt

Wanneer organisaties groeien, groeit de complexiteit van hun datalandschap mee. Data beweegt zich door vrijwel de hele organisatie. Data wordt gecreeërd, ontsloten, getransformeerd en ingeladen op verschillende plekken. Onderweg raakt dezelfde data meerdere processen, applicaties en afdelingen. Een wijziging op één plek kan daardoor gevolgen hebben voor afnemende systemen binnen de organisatie.

Wanneer afspraken over definities, eigenaarschap, datakwaliteit, probleem afhandelingen en wijzigingen ontbreken of onvoldoende zijn ingericht, ontstaan steeds meer uitzonderingen op de standaard, als die er uberhaupt is. Overzicht en controle behouden wordt daardoor steeds lastiger.

De gevolgen van ontbrekende/gebrekkige afspraken zijn zichtbaar in de dagelijkse praktijk: Medewerkers weten niet welke dataset leidend is en bouwen eigen Excel-overzichten. Nieuwe collega's zijn weken bezig om het datalandschap te begrijpen. Wijzigingen vragen uitgebreide impactanalyses en incidenten worden regelmatig opnieuw opgelost omdat afdelingen niet van elkaar weten dat dit probleem op meerdere plekken heeft plaatsgevonden. Organisaties reageren daardoor vooral op incidenten terwijl de onderliggende oorzaken blijven bestaan. Deze problemen lijken op zichzelf te staan, maar zijn vaak verschillende symptomen die te herleiden zijn naar een gebrekkige data governance.

De oorzaak ligt vaak niet bij de techniek, maar bij de manier waarop data binnen de organisatie is georganiseerd en beheerd wordt.

Datavolwassenheid als stuurmiddel

De vraag is hoe organisaties kunnen bepalen of hun datamanagementprocessen voldoende zijn ingericht om grip te houden op hun data. Niet iedere organisatie loopt tegen dezelfde uitdagingen aan. De complexiteit van de organisatie en de mate waarin bedrijfsprocessen afhankelijk zijn van data bepalen hoe gevorderd de organisatie moet zijn in het verzamelen, beheren en analyseren van data om betrouwbare besluiten te kunnen nemen.

De data maturity scan is een praktisch hulpmiddel om inzichtelijk te maken waar de organisatie staat per datamanagement kennisgebied. Het doel is niet om een zo hoog mogelijke score te behalen, maar om vast te stellen of de huidige inrichting voldoende aansluit bij de behoeften en risico's van de organisatie. Zo kan de scan de vinger op de zere plek leggen.

Organisaties die acteren op verschillende volwassenheidsniveaus lopen tegen andere problemen aan. Een organisatie die op niveau 2 acteert zoekt bijvoorbeeld naar een oplossing voor het centraliseren van de governance terwijl een organisatie op niveau 4 automatische workflows probeert te optimaliseren.

Datavolwassenheid volgens DAMA-DMBOK

Het DAMA-DMBOK biedt een raamwerk om de volwassenheid per kennisgebied van alle datamanagement onderdelen te beoordelen op basis van statements per kennisgebied. Vervolgens wordt per kennisgebied vastgesteld in hoeverre processen, rollen, standaarden en technologie zijn ingericht en worden beheerst.

Niet ieder kennisgebied hoeft op hetzelfde volwassenheidsniveau te zitten. Een hoger volwassenheidsniveau vraagt om extra investeringen in mensen, processen en systemen zoals te zien in Tabel 1. Het gewenste volwassenheidsniveau hangt af van de mate waarin bedrijfsprocessen afhankelijk zijn van data en de risico's die een organisatie bereid is te accepteren zoals eerder benoemd.

Volwassenheidsniveau	Voorbeelden	Awareness
Level 0 -	▪ Geen datamanagement of formele processen voor databeheer	
Level 1 - Ad hoc	▪ Weinig tot geen governance ▪ Afhankelijk van individuen ▪ Minimale kwaliteitscontroles ▪ Regelmatig kwaliteitsissues	Bewustzijn leeft enkel bij losse personen. Geen centrale visie
Level 2 - Herhaalbaar	▪ Introductie van basisprocessen ▪ Introductie van rollen en verantwoordelijkheden	Bewustwording van de gevolgen van slechte datakwaliteit groeit
Level 3 - Gedefinieerd	▪ Formeel vastgelegde datamanagement processen ▪ Opschaling van kwaliteitscontroles	Datamanagement wordt gezien als enabler voor de organisatie
Level 4 - Beheerd	▪ Gecentraliseerde data governance met planning ▪ Sturen op kwaliteitsmetingen ▪ Risicomanagement	Hogere volwassenheid datamanagement kennisgebieden
Level 5 - Geoptimaliseerd	▪ Procesautomatisering ▪ Continue verbetering ▪ Technology change management	Data wordt proactief ingezet als bedrijfsmiddel

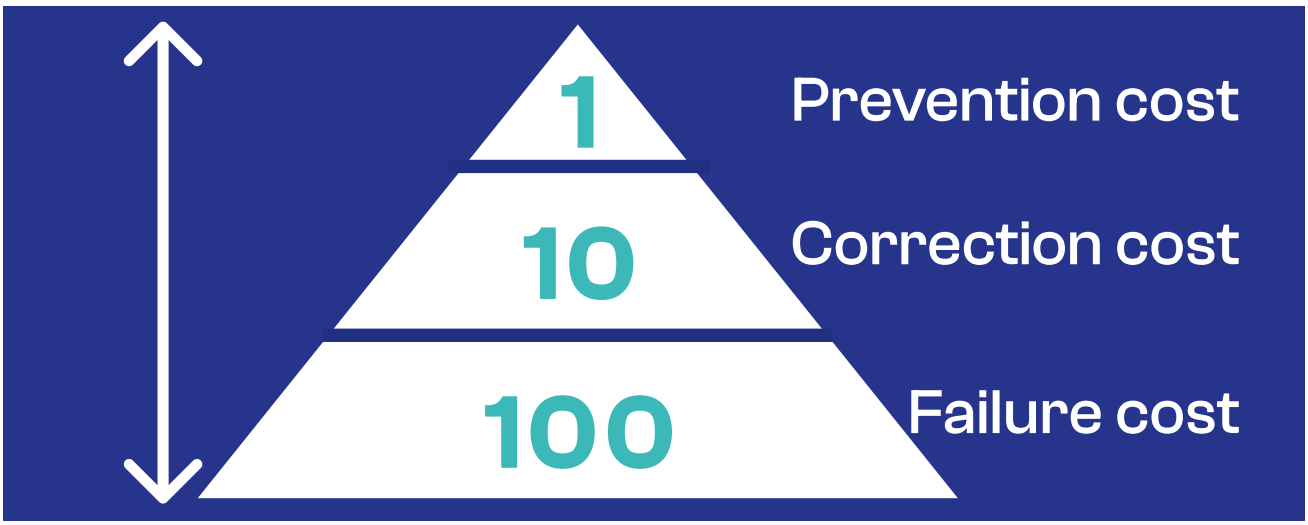
Tabel 1. De DAMA-DMBOK volwassenheidsniveaus

Waarom een te laag volwassenheidsniveau geld kost

Een onvoldoende volwassen inrichting van één of meerdere kennisgebieden blijft zelden zonder gevolgen voor de bedrijfsvoering. Een laag volwassenheidsniveau betekent concreet dat er geen eigenaarschap is belegd over data, dat definities en referentiecodes niet organisatiebreed zijn gestandaardiseerd, en dat datakwaliteit niet structureel wordt gemeten of bewaakt. Hierdoor ontstaat afhankelijkheid van individuele kennis en ad-hoc oplossingen in plaats van herhaalbare gestandaardiseerde processen. De impact uit zich niet per se in één groot incident, maar in een opeenstapeling van kleine inefficiënties die dagelijks terugkeren.

Medewerkers besteden extra tijd aan het controleren en herstellen van gegevens, uitzoeken van verschillen en het inbouwen van uitzonderingen omdat datasets niet goed op elkaar aansluiten. Onderzoek van Gartner laat zien dat medewerkers tot 27% van hun werktijd kwijt kunnen zijn aan het corrigeren van foutieve data [1]. Daarnaast laat het onderzoek zien dat slechte datakwaliteit organisaties gemiddeld $12,9 miljoen per jaar kost [1].

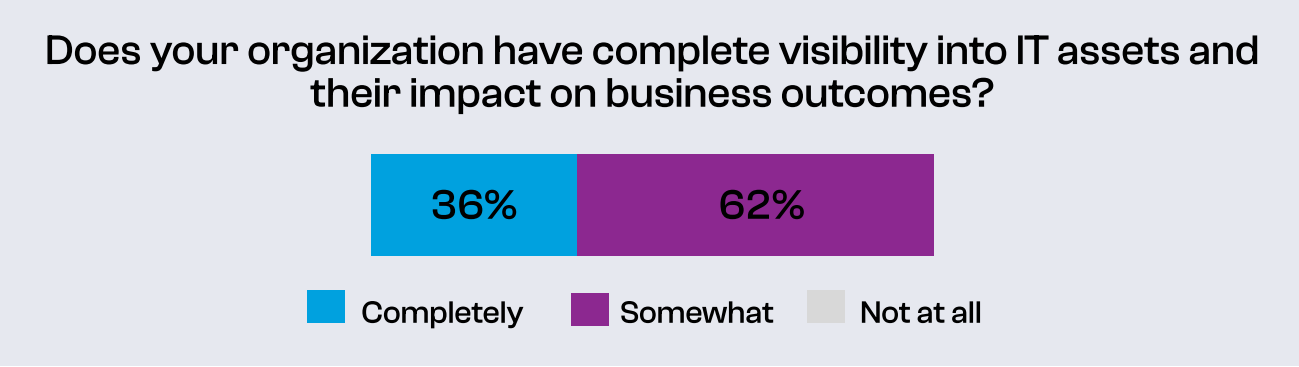
Ook op beslissingsniveau werkt een te laag volwassenheidsniveau kostenverhogend door. Wanneer stuurinformatie is gebaseerd op inconsistente data, worden beslissingen genomen op basis van verkeerde aannames. Het herstellen van de gevolgen daarvan is meestal kostbaarder dan het probleem bij de bron voorkomen. Dit zien we terug in de 1x10x100 vuistregel in het datakwaliteitsmanagement (zie Figuur 1): De kosten van een datafout nemen tienvoudig toe voor elke stap die de fout verder in het proces doordringt voordat deze wordt ontdekt.

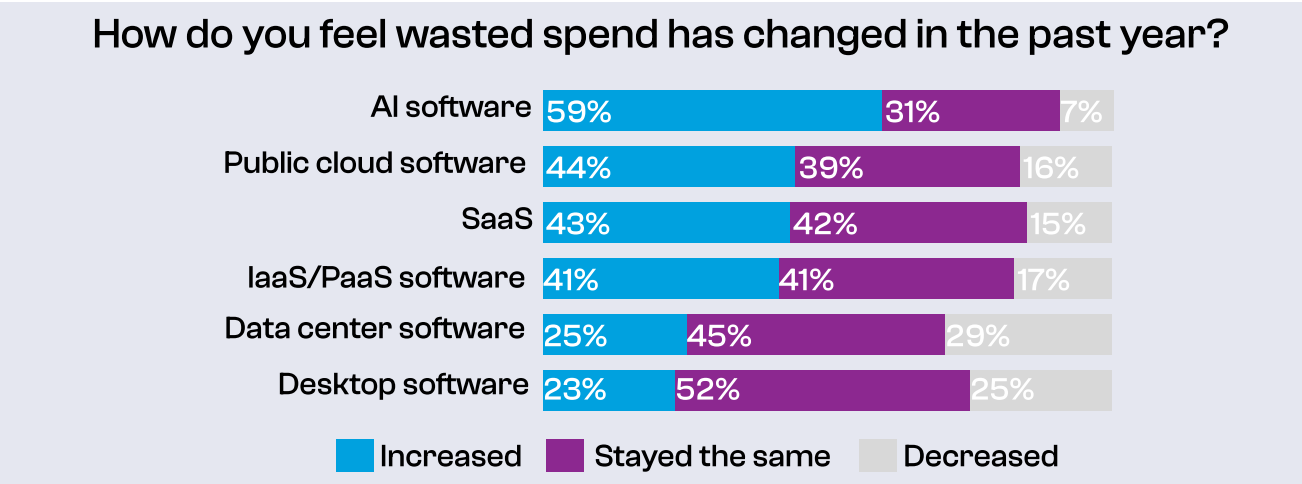
Figuur 1. De 1-10-100 vuistregel

Naarmate de organisatie groeit nemen de inefficiënties sterk toe. Ontbrekende metadata maakt het moeilijk om gegevens te begrijpen of te herleiden. Beperkte data lineage vergroot het risico op fouten bij wijzigingen. Afwijkende referentiecodes met verschillende definities kunnen ertoe leiden dat gegevens in verkeerde bedrijfsprocessen terechtkomen, met hersteloperaties en extra handmatige controles tot gevolg.

Een derde onderschatte kostenpost zit in de technische laag zelf. Om de gevolgen van een (te) laag volwassenheidsniveau op te vangen bouwen organisaties vaak extra koppelingen, schaduwadministraties of parallelle rapportages, met overlappende dataverwerking, hogere beheer-, licentie- en verwerkingskosten tot gevolg. Organisaties hebben, mede door de schaduw IT, vaak geen volledig beeld van de IT-assets binnen de organisatie en welke impact zij hebben op de business. Slechts 36% van de ondervraagde organisaties geeft aan volledig zicht te hebben op de eigen IT-assets en de impact daarvan op de business [2].

Figuur 2. Inzicht in IT assets en de impact op businessuitkomsten

Figuur 3. Mate van geldverspilling per softwaredomein

Een actueel snelgroeiend voorbeeld is de adoptie en het toenemend gebruik van AI in het bedrijfsleven. 59% van de organisaties geeft aan dat verspilde uitgaven aan AI-software het afgelopen jaar zijn toegenomen [3]. Dit verlies aan grip is tekenend voor een governance domein dat nog niet volwassen genoeg is waarin asset beheer, controle en inhoudelijke kennis nog niet op niveau zijn.

Budget wordt vrijgemaakt, maar door gebrekkige implementatie, sturing en training wordt niet het maximale uit de investering gehaald. Licenties worden aangeschaft zonder een concreet doel. Hiervoor kan je jezelf de volgende vragen stellen: Welk concreet probleem lost het gebruik van de AI-software op? Welk deelproces wordt versneld? Hoe zorgen we dat medewerkers de tool goed beheersen en gebruiken? Hoe zorgen we dat de output correct is?

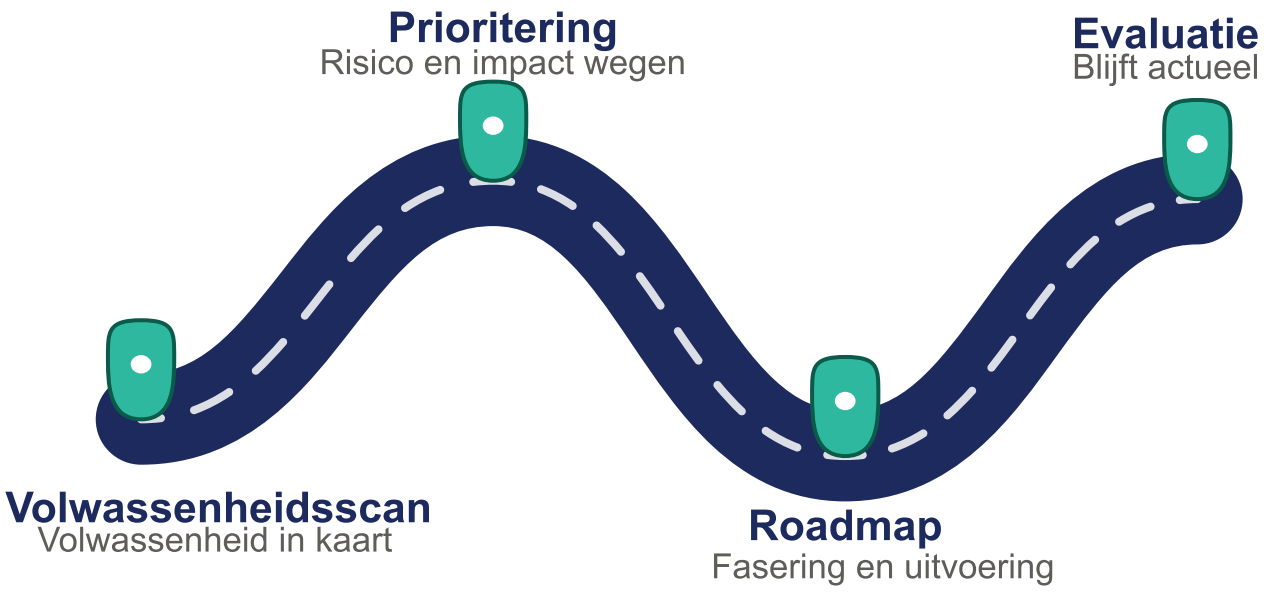
Wanneer een domein minder volwassen is qua beheer en governance, groeit ook het aandeel verspilde investeringen sneller.

Van scan naar roadmap

Na het uitvoeren van de maturity assessment ontstaat inzicht in hoe de organisatie ervoor staat op de verschillende kennisgebieden. De uitkomsten laten niet alleen zien waar de verbeterpunten liggen, maar vooral welke onderdelen de grootste impact hebben op de bedrijfsvoering. Daarmee vormt de scan geen eindpunt, maar de start van een gerichte verbeterstrategie.

Een roadmap geeft deze verbeterstrategie richting en focus. Verbeterinitatieven worden geprioriteerd op basis van bedrijfsrisico, doelstellingen, de verwachte inspanning en de afhankelijkheden tussen kennisgebieden. Zo heeft het aanwijzen van een data eigenaar weinig effect wanneer processen voor issue afhandelingen, overlegstructuren, metadata of kwaliteitsmonitoring ontbreken.

Verbeteringen zijn daarom pas effectief wanneer de onderliggende afhankelijkheden worden meegenomen. Door verbeteringen gefaseerd uit te voeren en periodiek te evalueren groeit de volwassenheid van de verschillende kennisgebieden mee met de behoeften van de organisatie. Data governance wordt daarmee geen eenmalig project maar een continu verbeterproces om betrouwbare data te garanderen.

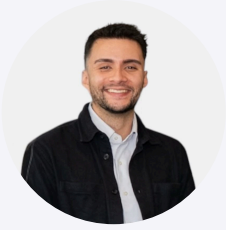
Figuur 4. van nulmeting naar een continu verbeterproces

Conclusie

De kosten van een te laag datavolwassenheidsniveau zijn zelden zichtbaar in één regel op de balans. Ze schuilen in de tijd die medewerkers besteden aan het herstellen van gegevens, in beslissingen die op basis van verkeerde stuurinformatie worden genomen, en in technologische - en software investeringen die niet de verwachtte impact maken of het gewenste rendement opleveren. De oorzaken van deze kostenposten zijn geen technische problemen, maar gebrek aan governance.

Volume en complexiteit van data nemen toe terwijl grip afneemt, wat zich direct doorvertaalt in verminderde controles op datakwaliteit, uitgaven en resultaten. Zolang datavolwassenheid geen structureel aandachtspunt is binnen de organisatie zullen investeringen in mensen, processen en technologie onderbenut blijven, en zal er vooral aan symptoombestrijding gedaan worden in plaats van de onderliggende oorzaken weg te nemen.

Het begint allemaal bij inzicht: weten waar de organisatie vandaag de dag staat per kennisgebied ten opzichte van wat nodig is. Vanuit daar ontstaat een gerichte geprioriteerde aanpak, de roadmap, die meegroeit met de organisatie. Zo wordt datavolwassenheid geen eenmalig project, maar een continu proces om grip te behouden op data, beslissingen en investeringen.

Over de auteur

Damon Fer is Consultant Digitaal Fundament bij Dux Group. Vanuit een achtergrond in Data Science en Commerciële Economie denkt hij scherp na over processen en de architectuur achter data. Hij combineert een engineeringblik met datamanagement en governance om structuren neer te zetten die organisaties echt in beweging brengen.

06 8128 6928
d.fer@duxgroup.nl

Referenties

[1] Onderstaande bronnen citeren beide hetzelfde Gartner-onderzoek naar de kosten van slechte datakwaliteit:

Anodot. (n.d.). *The costs of poor data quality. Anodot Blog.* https://www.anodot.com/blog/price-pay-poor-data-quality/

Dataversity. (n.d.). *Understanding the impact of bad data.* https://www.dataversity.net/articles/putting-a-number-on-bad-data/

[2] Flexera. (2026). *Flexera 2026 State of ITAM report: Only 31% of organizations have visibility into AI software as spend surges.* https://www.flexera.com/about-us/press-center/flexera-2026-state-of-itam-report-reveals-only-31-percent-organizations-have-visibility-into-ai-as-spend-surges